

MAHIS
TYÖHÖN

Tukea opiskelijan työllistymiseen **tietoa opettajalle**

Milloin opiskelija voi tarvita tukea työllistymiseen?

Miten oppilaitoksessa voidaan ohjata työllistymisessä?

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijat saavat sellaiset valmiudet, että he voivat työllistyä. Ammatillisen erityisopetuksen piirissä on opiskelijoita, joiden voi olla vaikea työllistyä vamman, sairauden tai muun erityistä tuen tarvetta aiheuttava syyn takia. Nämä opiskelijat tarvitsevat erilaisia ohjaus- ja tukipalveluja työllistymiseensä. Oppilaitoksissa opettajien ja opiskelijahuollon henkilöstön tärkeä tehtävä on ohjata näitä opiskelijoita työllistymään ja saamaan tarvitsemiaan tukipalveluita.

Tässä esitteessä esitellään tukea tarvitsevan opiskelijan työllistymisen tukitoimenpiteitä. Opiskelijoilla on erilaisia mahdollisuuksia saada tukimuotoja riippuen siitä, miten vaikeaksi työllistyminen arvioidaan. Yksityiskohtaiset neuvottelut mahdollisuuksista käydään aina paikallisen työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) kanssa.

Opiskelijan vahvuuksista ja tuen tarpeista riippuen tavoitteena voi olla **työllistyminen avoimille työmarkkinoille** tai **työllistyminen tuettuna avoimille työmarkkinoille**. Opiskelijan työllistymispolun ensimmäinen vaihe voi olla myös esimerkiksi **työskentely työpajassa**, osallistuminen **työelämävalmennukseen** tai työtoiminta **työ- tai toimintakeskuksessa**.

TUKEA TARVITSEVAN OPISKELIJAN OHJAAMINEN OPPILAITOKSESSA

Kun opiskelija tarvitsee erityistä tukea opiskeluunsa ja sen jälkeiseen työllistymiseensä, on tärkeää, että jatkosuunnitelman tekeminen ja työllistymisen tukeminen aloitetaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Usein erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työllistyminen edellyttää palvelujen hyödyntämistä sekä yhteistyötä oppilaitoksen ja opiskelijan kotikunnan välillä.

Opiskelijan opintojen jälkeisiin jatkosuunnitelmiin vaikuttavat monet tekijät. Keskeisiä työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä on hyvä pohtia yhdessä opiskelijan kanssa koko opiskeluajan. Työllistymisen kannalta keskeisiä aiheita ovat

- *opiskelijan vahvuudet ja ammatillinen osaaminen*
- *realistiset näkemykset omista mahdollisuuksista ja työllistymissuunnitelmasta*
- *motivaatio työllistymiseen*
- *ohjauksen ja neuvonnan tarve*
- *kokemukset työelämästä*
- *vamman, sairauden, oppimisvaikeuden tai muun syyn tuomat rajoitukset.*

TYÖLLISTYMISEN TUKEMINEN OPISKELUAIKANA

TYÖSSÄOPPIMINEN

Työssäoppimisjaksoilla opiskelija saa kokemuksia työelämästä ja omasta osaamisestaan. Työssäoppimisen palautteita voidaan hyödyntää sekä opiskelijan vahvuuksien että tuen tarpeiden hahmottamisessa. Jo työssäoppimispaikan valinta voi osaltaan tukea myös työllistymistä. Erityisesti viimeisin työssäoppimispaikka saattaa olla opiskelijan jatkosuunnitelman kannalta merkittävä, jopa tuleva työpaikka, jos jakso on onnistunut.

YKSILÖLLISET TAVOITTEET OPINNOISSA

Opiskelijan opintojen suunnittelussa voidaan huomioida työllistymistä tukevia yksilöllisiä tavoitteita ja keskittyä työelämässä tarvittaviin keskeisiin taitoihin. Näin tehdään myös silloin, jos opiskelijan opintoja mukautetaan.

TYÖNHAKUVALMENNUS

Useimmat opiskelijat tarvitsevat jonkin verran ohjausta ja apua työnhaussa. Ohjaus voi tapahtua ryhmäkohtaisena tai henkilökohtaisena. Työnhakuun liittyviä materiaaleja löytyy monilta verkkosivuilta.

YHTEISTYÖ

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työllistymisen tukemisessa tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja verkostotyöskentelyä. Oppilaitoksessa yhteistyöhön osallistuvat useimmi-

ten ryhmänohjaaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja kuraattori. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa on esimerkiksi työvalmentajia, yksilövalmentajia tai työllisyysneuvoja, jotka voivat omalta osaltaan auttaa kartoittamaan opiskelijan valmiuksia työelämään ja auttaa työnhaussa ja työllistymisessä. Verkostotyöskentelyssä keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi opiskelijan asuinkunnan TE-toimisto, sosiaalitoimi ja Kela.

JATKOSUUNNITELMA

Erityistä tukea tarvitsevalla opiskelijalla voi siirtymävaiheessa olla monenlaisia esimerkiksi kuntoutukseen, asumiseen ja työllistymiseen liittyviä tuen tarpeita. Ammatillisessa erityisopetuksessa opintonsa päättävillä opiskelijoille on hyvä laatia jatkosuunnitelma. Jatkosuunnitelman tavoitteena on, että opiskelija tietää, mitä opintojen päättymisen jälkeen tapahtuu ja ketkä ovat hänen tukena tässä nivelvaiheessa.

Jatkosuunnitelmien laatiminen on tärkeä aloittaa riittävän varhaisessa vaiheessa, viimeistään toisen opiskeluvuoden aikana. Jo tässä vaiheessa on hyvä aloittaa myös verkostoyhteistyö.

Jatkosuunnitelman tulisi olla kiinteä osa opiskelijan HOJKSia, jolloin opiskelijan tavoitteita opiskelussa ja työssäoppimisessa voidaan suunnitella työllistymistä ajatellen. Näin voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan työllistyminen opiskelemalleen alalle, vaikka hän ei suorittaisikaan koko tutkintoa.

TUKEA TARVITSEVAN OPISKELIJAN TYÖLLISTYMINEN

Tukea tarvitsevan opiskelijan työllistämiseen on olemassa erilaisia tukimuotoja. Osa tukimuodoista liittyy työsuhteeseen ja ne on suunnattu työnantajille. Osa tukipalveluista mahdollistaa opiskelijalle työharjoittelun tai työelämään valmentautumisen ennen työllistymistä. Kaikista tukimuodoista saa tarkempaa tietoa TE-toimistoista.

TYÖSUHTEESEEN LIITTYVIÄ TUKIPALVELUJA

SANSSI-KORTTI myönnetään nuorelle tai vastavalmistuneelle työnhakijalle TE-toimistosta. Sانسси-kortin voi saada 17–30-vuotias työnhakija enintään **10 kuukaudeksi**. Työnantaja voi saada palkkatukea hänen palkkaamiseensa **enintään 550 €/kk** (2010).

PALKKATUKEA voidaan myöntää **työnantajalle**, jos tämä työllistää alle 25-vuotiaan, vajaakuntoisen, pitkäaikaistyöttömän tai työnhakijan, jota uhkaa syrjäytyminen työmarkkinoilta. Palkkatuki myönnetään työsopimussuhteessa tehtävään työhön tai oppisopimuskoulutukseen. Palkkatuen myöntää TE-toimisto. Palkkatuki vaihtelee yksilöllisesti **50–75 % palkkauskustannuksista** ja sitä myönnetään pääsääntöisesti kerrallaan **1 kk - 2 vuotta (2010)**.

TYÖOLOSUHTEIDEN JÄRJESTELYTUKEA voidaan myöntää **työnantajalle** työolosuhteisiin ja/tai työkoneisiin tehtäviin muutoksiin. Työolosuhteiden järjestelytuella voidaan korvata esimerkiksi vajaakuntoisen työntekijän tarvitsemia välineitä tai työpaikan ulkoisiin olosuhteisiin tehtäviä muutoksia. Järjestelytuella voidaan korvata myös toisen työntekijän antama apu vajaakuntoisen henkilön työssä selviytymisen parantamiseksi. Tukea haetaan TE-toimistosta, ja se voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi.

TUETUN TYÖLLISTYMISEN TYÖHÖNVALMENNUKSESSA työntekijällä on työhönvalmentaja työpaikalla. TE-toimisto voi hankkia työhönvalmentajan vajaakuntoiselle tai vaikeasti työllistyvälle työnhakijalle osana ammatillista kuntoutusta. Työhönvalmentaja voi olla mukana jo työnhakuvaiheessa etsimässä työnhakijalle sopivaa työpaikkaa ja jatkaa työntekijän tukemista työtehtävien opettelussa ja tekemisessä työsuhteen solmimisen jälkeen. Palvelu on työnantajalle maksuton. Tuetun työllistymisen työhönvalmennusta voi hakea Kelan, TE-toimiston, kunnan sosiaalitoimen, kuntoutusohjaajan tai vakuutuslaitoksen kautta.

HENKILÖKOHTAISEN AVUSTAJAN työntekijä voi saada myös työajalle. Sitä työntekijä voi hakea kunnan sosiaalitoimen kautta.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEELLÄ ollessa on myös mahdollista tehdä työtä. Työtulot vaikuttavat kuitenkin työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen, eläkkeensaajan asumistukeen sekä eläkkeiden verotukseen. Kela jatkaa työkyvyttömyyseläkkeen maksamista, jos ansiotulot ovat bruttomäärältään enintään 600 €/kk (2010). Ansiotulojen vaikutus muiden kuin Kelan maksamien työkyvyttömyyseläkkeiden maksamiseen kannattaa selvittää eläkettä maksavalta työeläkelaitokselta.

TYÖSUHDETTA EDELTÄVIÄ TUKIPALVELUJA

TYÖHARJOITTELU on tarkoitettu alle 25-vuotiaille ammatillista koulutusta vailla oleville henkilöille, jotka kuuluvat työmarkkinatukijärjestelmän piiriin. Palvelusta ei synny työnantajalle palkkatai vakuutuskustannuksia. Työharjoitteluun voi hakea TE-toimiston kautta.

TYÖELÄMÄVALMENNUS on 25 vuotta täyttäneille tai ammatillisen koulutuksen saaneille tai perus- tai ansiosidonnaisen päivärahan piiriin kuuluville. Palvelusta ei synny työnantajalle palkka- tai vakuu-

tuskustannuksia. Työelämävalmennusta järjestävät TE-toimistot.

TYÖKOKEILUSSA TYÖPAIKALLA TAI TYÖKLINIKALLA selvitetään asiakkaan soveltuvuutta työhön, yksittäisiin työtehtäviin tai ammattiin sekä koulutusvaihtoehtoja. Työkokeiluihin haetaan TE-toimiston, vakuutuslaitoksen, sosiaalitoimen tai työterveyshuollon kautta.

TYÖPAJATOIMINTA tarjoaa työ- ja yksilövalmennusta eri-ikäisille yksilöllistä tukea tarvitseville henkilöille. Toiminta antaa mahdollisuuden saada työkokemusta ja tukea arjenhallintaan.

NUORTEN TYÖPAJAT on tarkoitettu alle 25-vuotiaille työttömille ja/ tai syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Työpajakakon tavoitteena on saada työkokemusta ja etsiä sopivia työllistymis- tai jatko-opiskeluvaihtoehtoja. Työpajoille voi hakea muun muassa TE-toimiston ja kunnan sosiaalitoimen kautta tai itsenäisesti.

TYÖTOIMINTA on työorientoitunutta toimintaa työkeskuksissa tai tavallisilla työpaikoilla. Työtoiminta ei ole työsuhde, vaan asiakkaan toimeentulona on työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki ja työosuusraha. Työtoimintaan voi hakeutua esimerkiksi sosiaalitoimen kautta.

LISÄTIETOJA:

www.takaisintoimeen.fi
www.kela.fi

www.mol.fi
www.ijkk.fi/mahis/tyoltuki

Graafinen suunnittelu ja taitto: Pete Alander
Kuvat: Timo Porthan ja UJK:n henkilökunta ja opiskelijat

Invalidiliiton
Järvenpään
koulutuskeskus

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013